



Warszawa, dnia 25 lutego 2011 r.

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

PB-zs-070- 2 /11 (ad- 611)

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 1.03.11
nr 1730 podpis

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Senatorski Panie Marszałku,

Odpowiadając na wspólne oświadczenie złożone przez Pana Senatora Grzegorza Wojciechowskiego oraz Pana Senatora Przemysława Błaszczaka podczas 69. posiedzenia Senatu RP w dniu 27 stycznia 2011 r., w sprawie interpretacji przepisów ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności skierowane do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi pismem znak: BPS/DSK-043-3317/11, z dnia 2 lutego 2011 r., uprzejmie przekazuję Panu Marszałkowi następujące wyjaśnienia.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 roku *o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności* (Dz. U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76, z późn. zm.), w przypadku małżonków oraz podmiotów będących współposiadaczami gospodarstwa rolnego nadaje się jeden numer identyfikacyjny. Numer identyfikacyjny nadaje się temu z małżonków lub współposiadaczy, co do którego współmałżonek lub współposiadacz wyrazili pisemną zgodę.

Małżonkom zatem nie mogą być nadane dwa odrębne numery identyfikacyjne, nawet w sytuacji ustanowionej rozdzielności majątkowej. Samo posiadanie odrębnych gruntów nie musi oznaczać, że jest się posiadaczem odrębnego ekonomicznie podmiotu gospodarczego.

Wspomniany wyżej artykuł 12 ust. 4 nie różnicuje sytuacji małżonków, którzy wspólnie prowadzą gospodarstwo rolne z tymi małżonkami, którzy posiadają odrębne gospodarstwa niezwiązane ze sobą funkcjonalnie, organizacyjnie i ekonomicznie.

Rozstrzygającym w tej kwestii jest tylko i wyłącznie fakt istnienia związku małżeńskiego, ponieważ zgodnie z art. 23 Konstytucji RP podstawą ustroju rolnego państwa jest gospodarstwo rodzinne. Kwestie własnościowe w pojęciu gospodarstwa rodzinnego nie mają zatem znaczenia, nawet jeżeli stanowią kilka odrębnych części ustanowionych np. do celów podatkowych lub innych. Należy zaznaczyć, iż o ile da się wyodrębnić gospodarstwo pod kątem struktury własności, o tyle nie ma możliwości wyodrębnienia takiego składnika, jako zorganizowanej części działalności gospodarczej, szczególnie w kontekście samodzielności finansowej gospodarstw rolnych prowadzonych oddzielnie przez każdego ze współmałżonków.

Pragnę zwrócić uwagę, iż Naczelny Sąd Administracyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 27.08.2009 r. sygn. akt II GSK 23/09, zauważył, że „przynależność producenta rolnego w programach pomocowych w ramach Unii Europejskiej nie jest obligatoryjna”. Jak podkreślił Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 8 lipca 2009 r. sygn. akt II GSK 1092/08 uczestnictwo w omawianych programach wymaga bowiem zawsze akceptacji ze strony zainteresowanego producenta rolnego. Może to nastąpić w formie, czy to poprzez złożenie przez rolnika odpowiedniego wniosku o wpis do ewidencji producentów, czy też pozostawania w związku małżeńskim z osobą, która ma przyznane takie prawo. Jeżeli producent rolny zdecydował się być uczestnikiem wspomnianych programów pomocowych, choćby w wyniku pozostawania w związku małżeńskim z osobą, która ma przyznane wspomniane prawo, kwestię statusu producenta rolnego, jego prawa i obowiązki normują obowiązujące przepisy prawa wspólnotowego i prawa krajowego.

Kwestia wpisu do ewidencji producentów oraz nadania numeru identyfikacyjnego dla celów ubiegania się producenta rolnego o świadczenia objęte programami pomocowymi przewidzianymi w Unii Europejskiej, normowana jest zasadniczo bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa publicznego. Przepisy prawa prywatnego mogłyby znaleźć zastosowanie tylko wówczas, jeżeli wyraźnie tak stanowiłby odpowiedni przepis normujący kwestię związaną z przynależnością rolnika w omawianych programach pomocowych, mający charakter normy prawa publicznego. Zasadą jest bowiem, że wszelkie świadczenia z tytułu uczestnictwa w programach obejmują również współmałżonka rolnika wspólnie prowadzącego gospodarstwo rolne. Widoczne jest to w szczególności w kwestiach socjalnych. I tak, małżonkowie mogą otrzymać tylko jedną, wspólną rentę strukturalną z tytułu zaprzestania prowadzenia gospodarstwa rolnego (por. § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na uzyskiwanie rent strukturalnych objętej planem

rozwoju obszarów wiejskich; Dz. U. Nr 114, poz. 119, z późn. zm.). Co więcej, współmałżonek producenta rolnego, który jest adresatem decyzji w przedmiocie przyznania renty strukturalnej, obowiązany jest przekazać następcy posiadane gospodarstwo rolne (por. § 6 ust. 1 pkt 1 powołanego wyżej rozporządzenia).

W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "*Renty strukturalne*" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 109, poz. 750, z późn. zm.) przewiduje się, że jeżeli rolnik pozostaje w związku małżeńskim, a warunki do ubiegania się o przyznanie renty strukturalnej spełniają oboje małżonkowie, rentę strukturalną przyznaje się tylko jednemu z nich (§ 5 ust. 1 rozporządzenia). W świetle natomiast § 6 ust. 1 pkt 1 tego rozporządzenia, warunek przekazania gospodarstwa rolnego, o którym mowa w § 4 pkt 5, uważa się za spełniony, jeżeli zostały przekazane wszystkie użytki rolne wchodzące w skład tego gospodarstwa, będące zarówno przedmiotem odrębnej własności rolnika i jego małżonka, jak również przedmiotem ich współwłasności, z zastrzeżeniem § 9 pkt 1.

Należy także pamiętać, że w niektórych przypadkach instrumentów pomocowych współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej, obowiązuje limitacja wysokości przyznawanych środków w odniesieniu do powierzchni gospodarstwa lub przyznawania płatności w określonej maksymalnej wysokości na jedno gospodarstwo.

Zatem, instytucja wdrażająca powyższe działania tj. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, pełniąc rolę agencji płatniczej, odpowiedzialna jest za ich prawidłowe wydatkowanie nie dopuszczając do sztucznych podziałów gospodarstw i przyznawania płatności nienależnych.

Przykładowo, zgodnie z § 3 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "*Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)*" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 40, poz. 329, z późn. zm.), płatność ONW do powierzchni działek rolnych lub ich części położonych na obszarach ONW przekraczającej 50 ha jest przyznawana w wysokości:

- 1) 50 % stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 50 ha do 100 ha;
- 2) 25 % stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 100 ha do 300 ha.

Płatność ONW do powierzchni działek rolnych powyżej 300 ha – nie przysługuje (§ 2 pkt 3 ww. rozporządzenia).

Odnosząc się natomiast do zarzutu dotyczącego pomijania prawa wspólnotowego w przypadku posiadania przez małżonków 2 numerów identyfikacyjnych wyjaśniam, co następuje.

Zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. *o krajowym systemie ewidencji producentów...* do podlegających wpisowi do ewidencji producentów i otrzymujących numer identyfikacyjny zalicza się m.in. pomioty będące: osobami fizycznymi, osobami prawnymi lub jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, które są posiadaczami gospodarstwa rolnego, rolnikami lub posiadaczami zwierzęcia. Natomiast za „rolnika” w rozumieniu ww. art. 2 lit. a rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 uważa się osobę fizyczną lub prawną, bądź grupę osób fizycznych lub prawnych, bez względu na status prawny takiej grupy i jej członków w świetle prawa krajowego, których gospodarstwo znajduje się na terytorium Wspólnoty, określonym w art. 299 Traktatu, oraz które prowadzą działalność rolniczą.

Zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy *o krajowym systemie ewidencji producentów...* pod pojęciem „gospodarstwa rolnego” należy rozumieć wszystkie nieruchomości rolne będące w posiadaniu tego samego podmiotu lub gospodarstwo w rozumieniu art. 2 lit. b rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009. Należy zwrócić uwagę, iż również art. 2 pkt 2 i 14 ustawy z dnia 27 stycznia 2007 r. *o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego* (Dz. U. z 2008 r. Nr 170, poz. 1051, z późn. zm.) w zakresie definicji pojęcia „rolnik” oraz „gospodarstwo rolne” odwołuje się do definicji wskazanych odpowiednio w art. 2 lit. a i b rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009.

W konsekwencji wskazać należy, iż zarówno ustawa *o krajowym systemie ewidencji producentów...*, jak i ustawa *o płatnościach...*, definiując pojęcia „rolnika” oraz „gospodarstwa rolnego” odnosi się bezpośrednio do definicji tych terminów zawartych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 73/2009, a zatem nie można mówić o sprzeczności ww. regulacji.

Pragnę również wyjaśnić, iż zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy *o płatnościach...*, rolnikowi przysługuje jednolita płatność obszarowa do będącej w jego posiadaniu w dniu 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności, powierzchni gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, kwalifikujących się do objęcia tą płatnością zgodnie z art. 124 ust 2 akapit pierwszy rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009, jeżeli:

- posiada w tym dniu działki rolne o łącznej powierzchni nie mniejszej niż określona dla Rzeczypospolitej Polskiej w załączniku nr VII do rozporządzenia nr 1121/2009, z tym że

w przypadku zagajników o krótkiej rotacji działka rolna powinna obejmować jednolitą gatunkowo uprawę o powierzchni co najmniej 0,1 ha;

- wszystkie grunty rolne są utrzymywane zgodnie z normami przez cały rok kalendarzowy, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności;
- przestrzega wymogów przez cały rok kalendarzowy, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności;
- został mu nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

Z powyższego wynika, iż nadanie numeru identyfikacyjnego zgodnie z przepisami ustawy *o krajowym systemie ewidencji producentów...* jest jednym z warunków przyznania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego. Zatem jeśli danemu podmiotowi zostanie nadany numer identyfikacyjny zgodnie z przepisami ww. ustawy, ww. przesłanka przyznania płatności zostanie spełniona. Mając powyższe na uwadze podkreślić należy, że nie zachodzi sprzeczność pomiędzy przepisami ustawy *o płatnościach...* oraz ustawy *o krajowym systemie ewidencji producentów...*

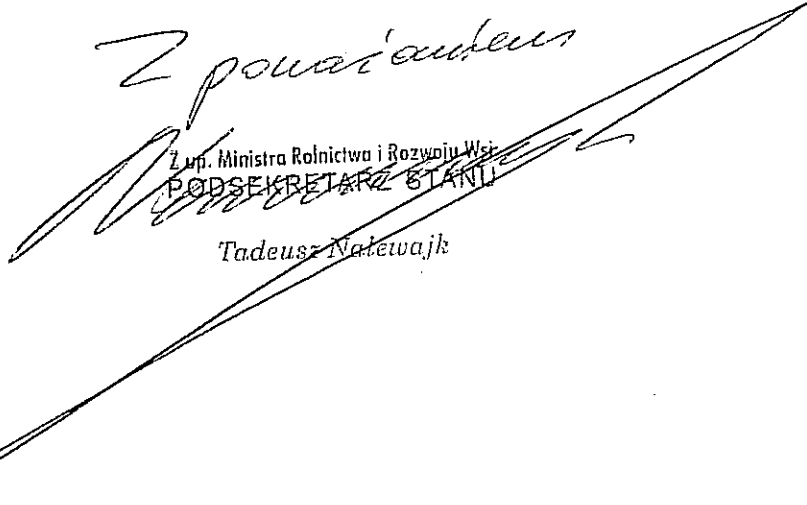
Odnosząc się zatem do małżonków, wniosek o przyznanie płatności powinien zostać złożony przez tego z małżonków, któremu został nadany numer identyfikacyjny zgodnie z przepisami ustawy *o krajowym systemie ewidencji producentów...* i co do którego współmałżonek lub współposiadacz wyraził pisemną zgodę. Małżonek, któremu został nadany numer identyfikacyjny we wskazanym powyżej trybie składając wniosek o przyznanie płatności deklaruje w nim do przyznania płatności grunty rolne będące w posiadaniu obojga małżonków.

Jednocześnie pragnę wyjaśnić, iż nieprawdziwy jest zarzut dotyczący „nakazywania pracownikom ARiMR wszczynania postępowań pod groźbą odmowy wypłaty dopłat i dawania do podpisu protokołu uzgodnień, zgodnie z którym jeden z małżonków ma się dobrowolnie zrzec nadanego mu wcześniej numeru identyfikacyjnego”.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, w sytuacji posiadania przez małżonków dwóch numerów identyfikacyjnych, numer nadany niezgodnie z przepisami ustawy zawieszany jest z datą bieżącą (za zgodą i w uzgodnieniu z rolnikiem). Oznacza to, że rolnik nie jest zobligowany do zwrotu pobranych płatności, gdyż na dzień ich otrzymania numer posiadał, a tym samym spełniał wszystkie warunki ich otrzymania. Ponadto, jak zaznacza ARiMR w większości

płatności, gdzie istnieją zobowiązania wieloletnie, Agencja postanowiła umożliwić korzystanie z zawieszonych numerów aż do momentu wygaśnięcia zobowiązań rolnika wobec Agencji. Należy podkreślić, że takie rozwiązanie pozwala na niezakłóconą realizację programów pomocowych, a jego stosowanie prowadzi z jednej strony do zgodności stanu faktycznego z przepisami ustawy EP, a z drugiej – jest jak najmniej obciążające dla rolników, ponieważ nie powoduje niedogodności w sferze dokumentacyjnej. Wyjątek stanowią sytuacje, w których małżonkowie dokonali sztucznego podziału gospodarstwa rolnego w celu ominięcia opisanej wyżej modulacji.

Biorąc powyższe pod uwagę, wyrażam nadzieję, iż przekazane informacje w wyczerpujący sposób wyjaśniają kwestię poruszaną w oświadczeniu Panów Senatorów.

Z poważaniem

Z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU
Tadeusz Nakewajk